

Slovenska
filharmonija

FKK

FKK 1

Sezona 2024/25

Otožno

FKK 1 Sezona 2024/25

10. in 11. oktober 2024 ob 19.30
Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Otožno

Orkester Slovenske filharmonije

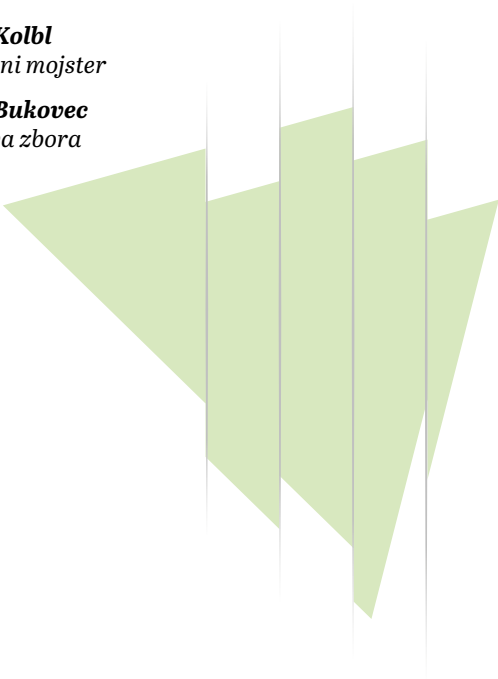
Zbor Slovenske filharmonije

Philipp von Steinaecker
dirigent

Blaž Ogrič
rog

Miran Kolbl
koncertni mojster

Jerica Bukovec
priprava zbora

Filharmonični
klasični
koncerti

Johannes Brahms (1833–1897)

Nänie, op. 82

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Koncert za rog in orkester št. 3
v Es-duru, KV 447

Allegro
Romanca (Larghetto)
Allegro

Johannes Brahms

Simfonija št. 3 v F-duru, op. 90

Allegro con brio
Andante
Poco allegretto
Allegro – Un poco sostenuto

Koncert snema in neposredno prenaša
program Ars – 3. program Radia Slovenija.

Čeprav spada **Johannes Brahms** med skladatelje, ki jih v prvi vrsti povezujemo z absolutnimi glasbenimi žanri, ne gre spregledati del, ki jih je doprinesel na področju samospbevov in zborovske glasbe. Njegova vokalna dela danes sodijo med najlepše stvaritve iz glasbene zakladnice sredine 19. stoletja. Večina Brahmsovih zborovskih skladb izvira iz zgodnjih let njegove kariere, ko je veliko deloval z zborovskimi sestavi. Tako je na primer po prihodu na Dunaj leta 1860 zasedel mesto dirigenta Dunajske pevske akademije (Wiener Singakademie). Za zborovske zasedbe, ki jih je vodil sam, je pogosto skladal sakralna dela in priredbe ljudskih pesmi ter uglašbljal najrazličnejšo nemško poezijo. Krajši je seznam Brahmsovih skladb za zbor in orkester, kamor spadajo nekatera izmed skladateljevih najtehtnejših del, čeprav se z izjemo *Nemškega rekviema* (1865–1868) le redko izvajajo. Podobno je tudi s skladbo **Nänie**, ki predstavlja eno izmed zadnjih skladateljevih kompozicij za zasedbo mešanega zbora in orkestra. Nastala je leta 1881 kot spomin na skladateljevega pokojnega prijatelja, vodilnega nemškega neoklasicističnega slikarja Anselma Feuerbacha. Brahms je tekst za uglasbitev sprva iskal v Svetem pismu in Koranu, a kot agnostika ga je nazadnje prepričala mitološka poezija nemškega romantika Friedricha Schillerja. Po mitoloških motivih je namreč pri svojem likovnem ustvarjanju pogosto posegal tudi Feuerbach, obenem pa je Brahms menil, da Schillerjevo delo sovпада s slikarjevo humanistično filozofijo, zakoreninjeno v antičnih idealih. Schillerjeva poezija tako prek zgodb iz grške mitologije spregovarja o smrti lepega: »Tudi lépo mora umreti!« (»Auch das Schöne muß sterben!«) Vsebina pesmi sledi Orfeju, ki skuša

iz podzemlja rešiti Evridiko, Afroditinemu žalovanju za ljubljenim Adonisom ter nesrečnim poskusom Tetide, da bi rešila svojega sina Ahila. Na mitologijo in rimsko boginjo Nenio se navezuje tudi naslov pesmi, ki izhaja iz latinske besede *neniae* oz. *naenia* (lat. pogrebna pesem, ki jo ob smrti bližnjih pojejo sorodniki in prijatelji). Brahms je svojo kompozicijo posvetil slikarjevi mačehi Henriette Feuerbach. Podobno kot je dobro desetletje poprej nastal *Nemški rekviem*, je tudi *Nänie* ustvaril predvsem kot tolažbo žalujočim. Skladba vsebuje aluzije in tematske navezave na glasbena dela drugih skladateljev – tako gre na primer v uvodu prepoznati motiv slovesa iz Beethovnovne *Klavirske sonate št. 26 v Es-duru*, »Les Adieux«, v nadaljevanju pesmi pa Clarin motiv iz Schumannove *Fantazije, op. 17* in celo tematske podobnosti s skladateljevim *Nemškim rekviemom*.

Čeprav je Brahms kot predstavnik absolutne glasbe zagovarjal, da glasba ne potrebuje zunajglasbenih navezav, gre povedne namige in aluzije prepoznati tudi v nekaterih skladateljevih simfoničnih delih. Brahmsova *Prva simfonija* (1855–1876) je imela dolgotrajno in težavno genezo. Dokončal jo je šele pri triinštiridesetih letih, saj je do žanra, v katerem je tedaj kraljevala Beethovnova *Deveta*, čutil veliko strahospoštovanje. Leto pozneje je sledila še skladateljeva *Druga simfonija* (1877), nato pa je med drugo in tretjo prešlo kar šest let, najbrž zato, ker se je v tem času Brahms posvečal ostalim pomembnim

kompozicijam. **Simfonija št. 3 v F-duru** je tako nastala leta 1883, v času skladateljevega poletnega dopustovanja v mestu Wiesbaden ob reki Ren. Glavni motiv *Tretje simfonije* – trije akordi na tonih f-as-f, s katerimi se prične prvi stavek – naj bi po mnenju mnogih predstavljal Brahmsov osebni moto »frei aber froh« (»svoboden, vendar srečen«). Brahms je namreč večino svojega življenja preživel samski, čeprav iz njegove pisemske korespondence ne gre prezreti velike naklonjenosti, ki jo je čutil do Clare Schumann, s katero sta razvila prav poseben odnos in ga poglobljala vse do konca življenja. Kljub veliki ljubezni, ki jo je gojil do vdove pokojnega Roberta Schumanna, se zdi, da je stoično sprejemal samsko življenje, ki mu je bilo namenjeno. Moto »frei aber froh« naj bi tako nastal kot odgovor na osebni moto violinista Josepha Joachima »frei aber einsam« (»svoboden, vendar osamljen«), na podlagi katerega je Brahms instrumentalistu že leta poprej posvetil sonato z vodilnim motivom, sestavljenim iz tonov f-a-e. O tem, da naj bi podoben pristop ubral tudi pri komponiranju *Tretje simfonije*, sicer Brahms ni nikoli spregovoril, obenem pa je v prijateljskih krogih večkrat poudarjal, da govori skozi svoje kompozicije. Trije akordi, ki uvajajo delo, predstavljajo nekakšno vezno tkivo celotnega prvega stavka, pojavijo pa se tudi v sklepnem stavku simfonije. Prvi stavek je Brahms zasnoval izrazito ambivalentno, s stalnim prehajanjem med durovsko in molovsko tonaliteto, ritem valčka pa je potujil z nenehnim prestavljanjem ritmičnih poudarkov. V prvi temi stavka gre prepoznati aluzijo na temo iz Schumannove *Tretje simfonije*, t. i. »Renske« (dodatno pomenljivost prispeva dejstvo, da je Brahms delo komponiral prav ob reki Ren), v sledečem prehodu k drugi

temi pa so mnogi prepoznali podobnosti z zborom iz Wagnerjevega *Tannhäuserja*. Drugi stavek se pričinja z meditativnim uvodom v pihalih, počasnemu prvemu delu sledi živahnejši sredinski odsek, glasbeni tok pa se nato zopet umiri v spokojnem zaključku. V tretjem stavku, ki ima v simfoničnem ciklu 19. stoletja navadno hitrejši, plesni tempo, je Brahms ohranil mirnejše vzdušje prvih dveh stavkov. Stavek, ki se pričinja z znano melodijo violončelov v molovski tonaliteti, je uglasbil v zmernem tempu, obenem pa mu nadel izrazito lirični značaj. Sklepni *Allegro* zopet prinaša ambivalentno prehajanje med molom in durom, na začetek simfonije pa ob zaključku aludira tudi ponovni nastop motiva f-as-f. Finale je poln inventivnih melodij, ki jih skladatelj razvija in izpeljuje, podobno kot preostale tri stavke pa simfonijo sklene nežni, skoraj eterični zaključek.

Koncert št. 3 v Es-duru je eden izmed štirih koncertov za rog in orkester, ki jih je **Wolfgang Amadeus Mozart** posvetil virtuoznemu rogistu Josephu Leutgebu. Z glasbenikom se je skladatelj poznal že od malih nog, saj je bil Leutgeb v Salzburgu sodelavec in dober prijatelj Leopolda Mozarta. Gibal se je v visokih dunajskih krogih in prijateljeval z vodilnimi skladatelji tistega časa, kot sta bila Michael in Joseph Haydn. O dobrem prijateljskem odnosu med skladateljem in rogistom med drugim pričajo številni komentarji, ki jih je Mozart zapisal na partituro skladb, posvečenih Leutgebu, v katerih se je pogosto zbadljivo, celo obsceno norčeval iz kolega. Leutgeb, ki je redno koncertiral po številnih pomembnih evropskih prestolnicah, je bil cenjen kot eden največjih rogistov svojega časa, predvsem

zaradi izvrstnih zmožnosti liričnega igranja. Sočasni rogovi namreč še niso imeli ventilov, ki bi omogočali igranje vseh tonov kromatične lestvice, Leutgeb pa je obvladal zahtevno tehniko igranja – intonacijo je uravnaval tako, da je dlan potiskal v odmevnik inštrumenta –, ki je omogočala proizvajanje dodatnih tonov. Mozart je v svoj koncert vključil številne zahtevne pasaže in trilčke, ki so od Leutgeba zahtevale dodatno muzikalno in tehnično spretnost. Čeprav je na izvornem rokopisu *Koncerta v Es-duru* zabeleženo leto 1783, so poznejše analize papirja razkrile, da je delo najverjetneje nastalo leta 1787, ko je Mozart na Dunaju živel in deloval kot svobodni umetnik. Koncert krasijo navidezno preproste melodije, ki pa od solista zahtevajo izredne izvajalske spretnosti. Sestavljen je v klasični tristavčni obliki s počasnim srednjim in hitrima oklepajočima stavkoma. Prvemu stavku v hitrem tempu in tipičnem mozartovskem slogu sledi počasna *Romanca* v obliki rondoja. Ta je polna liričnih linij, namenjenih prav Leutgebovim melodičnim spretnostim. Ponovno hitri tretji stavek, prav tako v rondojski obliki, pa prinaša značilne lovske motive, ki so bili tedaj tako značilni za rogove. Pri orkestraciji je Mozart tipično pihalno sekcijo, sestavljeno iz dveh oboj in dveh rogov, nadomestil s klarineti in fagoti, s čimer je zmehčal zvok orkestra in dosegel edinstveno orkestrsko barvo, ki dopolnjuje solistični rog.

Monika Marušič

Johannes Brahms

Nänie

Friedrich Schiller
Prevedla Monika Marušič

Tudi lépo mora umreti! Kar obvladuje ljudi in bogove,
ne vznemirja železnega oklepa stiksovsega Zevsa.
Le enkrat je omehčala ljubezen senc vladarja¹,
in še vedno na pragu, strog, vzela je nazaj svoje darilo².
Ne Afrodita ne zmora pozdraviti rane lepega dečka³,
ki jo je v ljubko telo zarisal okrutno merjasec.
Junaka božanskega⁴ ne zmora rešiti nesmrtna mati,
ki pade pri skajskih vratih, izpolnjujoč svojo usodo.
Toda ona se dvigne iz morja skupaj z vsemi hčerami Nereja
in toži za poveličanim sinom.
Glej! Jočejo bogovi, vse boginje ječijo,
da lépo mineva, popolno umira.
Veličastno je biti le žalostinka na ustih ljubečih,
saj vse navadno spolzi neslišno v globine do Orka.

- 1 Pluto oz. Had
- 2 Evridika
- 3 Adonis
- 4 Ahil

Philipp von Steinaecker

dirigent

Filharmonični
klasični
koncerti

FKK

Foto: Annemone Taake

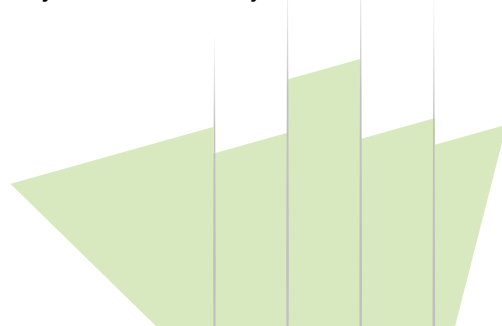
Philipp von Steinaecker je prepričljiv in vsestranski interpret tako nemškega romantičnega repertoarja kot glasbenih del druge dunajske šole, s posebno ljubeznijo in poglobljenim razumevanjem slogovnih značilnosti pa se posveča tudi glasbi baroka in klasicizma.

Njegovo dolgoletno proučevanje historične izvajalske prakse ga je spodbudilo k ustanovitvi Mahlerjeve akademije, projekta, ki je v želji po raziskovanju izvirnega zvena dunajskih orkestrov Mahlerjevega obdobja profesionalne glasbenike evropskih najvidnejših orkestrov povezal z mladimi nadarjenimi izvajalci. Leta 2024 bo Mahlerjeva akademija gostovala v več evropskih mestih in občinstvu razgrinjala edinstveno zvočno izkušnjo Mahlerjeve glasbe.

Med pomembnejša sodelovanja Philippa von Steinaeckerja sodijo koncerti s Simfoničnim orkestrom iz Antwerpna, Pariškim komornim orkestrom, Simfoničnim orkestrom Jugozahodnega nemškega radia, Tokijskim metropolitanskim simfoničnim orkestrom, Mahlerjevim komornim orkestrom in Orkestrom Slovenske filharmonije, s katerim je nekaj časa sodeloval tudi kot glavni gostujoči dirigent. Poleg tega je dirigiral več opernim produkcijam. Odlično ocenjene so bile med drugim Mozartova *Čarobna piščal* v Filharmoničnem gledališču v Veroni, Purcelllova *Vilinska kraljica* v Tirolskem deželnem gledališču in *Kneginja čardaša* v Mestnem gledališču v Bocnu.

Na njegov glasbeni razvoj sta pomembno vplivala sir John Eliot Gardiner, s katerim je veliko sodeloval pri Revolucionarnem in romantičnem orkestru, ter Claudio Abbado – bil je Abbado asistent dirigent in gostujoči dirigent njegovega Orkestra Mozart, pred tem pa ustanovni član Mahlerjevega komornega orkestra.

V njegovi diskografiji izstopajo Händlov oratorij *Mesija* in Haydnovo *Stvarjenje*, Brucknerjeva *Prva simfonija*, Mahlerjev cikel *Pesem o Zemlji* ter zgoščenka Mozartovih in Gluckovih arij v sodelovanju s sopranistko Camillo Tilling. Leta 2024 je izdal tudi med kritiki izvrstno sprejet posnetek Mahlerjeve *Devete simfonije*.

Blaž Ogrič

rogist

Filharmonični
klasični
koncerti

FKK

Foto: osebni arhiv

Blaž Ogrič se je rog začel učiti na Glasbeni šoli Idrija pri Neži Gruden in nato šolanje nadaljeval na Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana pri Primožu Zemljaku. Leta 2015 je postal študent Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani pri Boštjanu Lipovšku.

Med številnimi nagradami, ki jih je na glasbeni poti osvojil, izstopajo prva nagrada na mednarodnem tekmovanju solistov in komornih skupin v Beogradu (2007), prva nagrada in zlato priznanje na Tekmovanju mladih glasbenikov Republike Slovenije (2011), prvo mesto v najvišji kategoriji na Mednarodnem tekmovanju pihalcev Varaždin Woodwind & Brass (2015) in zlata plaketa, ki jo je na Tekmovanju mladih glasbenikov Republike Slovenije osvojil kot član Kvarteta rogov KGBL (2013). Prejel je tudi Škerjančevo nagrado Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana za izjemne uspehe pri umetniškem uveljavljanju šole ter študentsko Prešernovo nagrado Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani.

Izpopolnjeval se je na seminarjih pri Radovanu Vlatkoviću, Johannesu Hiterholzerju, Luizu Carlosu Garcii, Dalu Clevengerju in Willu Sandersu ter igral z več priznanimi dirigenti, med drugim z Nevillom Marrinerjem, Philippom Jordanom, Danielom Hardingom in Christophom Eschenbachom. Leta 2019 je kot solist nastopil s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija in Simfoničnim orkestrom SNG Maribor. Sodeloval je tudi z več tujimi sestavi, kot so Camerata Salzburg, Zadrski komorni orkester, Hrvaško narodno gledališče Ivana pl. Zajca na Reki in Haydnova filharmonija. Poleg tega se je udeležil štirih turnej z Mladinskim orkestrom Gustava Mahlerja.

Leta 2016 je opravil avdicijo v SNG Opera in balet Ljubljana. Kmalu zatem je profesionalno pot nadaljeval v Simfoničnem orkestru RTV Slovenija, od leta 2019 pa je zaposlen kot vodja sekcije rogov v Orkestru Slovenske filharmonije.

Oktober, november 2024

SMS 2

Velikopotezno

17. in 18. oktober 2024 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Pierre Bleuse *dirigent*

Marie-Ange Nguci *klavir*

Spored:

Ludwig van Beethoven: Koncert za klavir in orkester št. 5 v Es-duru, op. 73

Gustav Mahler: Simfonija št. 5 v cis-molu

VIP 2

Čustveno

25. oktober 2024 ob 19.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Zbor in tolkalni ansambel

Slovenske filharmonije

Kahi Solomnišvili *dirigent*

Urban Stanič *klavir*

Tim Jančar *klavir*

Nejc Kamplet *klavir*

Adam Kamplet *klavir*

Theresa Plut *sopran*

Ana Potočnik *alt*

Gregor Ravnik *tenor*

Miha Bole *bas*

Spored:

Igor Stravinski: Les noces | *Svatba*

Carl Orff: Catulli Carmina | *Katulove pesmi*

FKK 2

Vznemirljivo

7. in 8. november 2024 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Bas Wiegers *dirigent*

Shunske Sato *violina*

Spored:

Ludwig van Beethoven: Uvertura Koriolan, op. 62

Wolfgang Amadeus Mozart: Koncert za violino in orkester št. 4 v D-duru, KV 218

Felix Mendelssohn: Simfonija št. 3 v a-molu, op. 56, »Škotska«

SMS 3

Prikupno

14. in 15. november 2024 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Bas Wiegers *dirigent*

Barbara Kozelj *mezzosopran*

Spored:

Claude Debussy (ork. Henri Büsser): Mala suita

Joseph Canteloube: Izbor pesmi iz cikla Pesmi iz pokrajine Auvergne

Sergej Rahmaninov: Simfonični plesi, op. 45

euoplakat

Sio1NET.

DRUŽINA

TAM TAM

Če želite prejemati redna e-obvestila o programu Slovenske filharmonije, sporočite svoj e-naslov na info@filharmonija.si.

Koncertni list Slovenske filharmonije
Filharmonični klasični koncerti – FKK 1
Izdala: Slovenska filharmonija
Direktor Slovenske filharmonije in umetniški vodja OSF: Matej Šarc
Umetniški vodja ZSF: Sebastjan Vrhovnik
Avtorica spremne besede: Monika Marušič
Jezikovni pregled: Ana Kodolja
Oblikovanje: Arih Dinamik, d. o. o.
Prelom: Vlado Trifkovič
Ljubljana, oktober 2024

Redakcija koncertnega lista je bila končana 7. oktobra 2024.

ISSN 2350-5117

Slovenska filharmonija –
Academia philharmonicorum

@slofilharmonija

Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10
1000 Ljubljana
T +386 1 2410 800
E info@filharmonija.si
www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je Vlada Republike Slovenije. Dejavnost Slovenske filharmonije financira Ministrstvo za kulturo.

Slovenska
filharmonija